

“ZAMONAVIY DUNYODA SUN’IY IDROKNING RIVOJLANISHI: YANGI DAVR MUAMMOLARI VA YANGI YECHIMLAR JURNALI”

30-Sentyabr, 2026-yil

IJTIMOIIY TARMOQLARNING YOSHLAR PSIXOLOGIYASIGA TA'SIRI.

Muallif: Aliqulova Odinaxon

Andijon davlat universiteti

Psixologiya yo'nalishi, 1-bosqich talabasi.

Annotatsiya: Ushbu maqolada zamonaviy jamiyat hayotining ajralmas qismiga aylangan ijtimoiy tarmoqlarning yoshlar psixologiyasiga ta'siri, ularning ruhiy holati, dunyoqarashi, muloqot madaniyati va o'z-o'zini baholashiga ta'sir qiluvchi omillar keng tahlil qilinadi. Ijtimoiy tarmoqlardan oqilona foydalanish ta'lim olish, axborot almashish, muloqot qilish imkoniyatlarini kengaytirsa, ulardan me'yorida ortiq foydalanish vaqtini behuda sarflash, diqqatning pasayishi, ruhiy zo'riqish kabi muammolarni yuzaga kelishiga sabab bo'ladi. Maqolada ushbu ta'sirlarning ijobiy va salbiy jihatlari buning natijasida yuzaga keladigan psixologik muammolar va ulardan himoyalash yo'llari haqida fikr yuritiladi.

Kalit so'zlar: ijtimoiy tarmoqlar, yoshlar psixologiyasi, internet, virtual muloqot, internetga qaramlik, tafakkur.

KIRISH

Bugungi kunda raqamli texnologiyalarning jadal rivojlanishi inson hayotining deyarli barcha sohalariga kirib kelmoqda. Ayniqsa, ijtimoiy tarmoqlar yoshlar o'rtasida keng tarqalgan. Internet orqali insonlar bir-biri bilan tezkor muloqot qilishi, yangiliklardan xabardor bo'lishi, bilim olishi va o'z qiziqishlarini namoyon etishi mumkin. Yoshlarning psixologik rivojlanish davri ularning dunyoqarashi, o'ziga bo'lgan munosabati va jamiyatdagi o'rnini shakllantirish jarayoni bilan chambarchas bog'liq. Shu sababli ijtimoiy tarmoqlarda uchraydigan axborotlar va virtual muloqot yoshlarning fikrlashi hamda xulq-atvoriga ma'lum darajada ta'sir ko'rsatishi mumkin.

Asosiy qism

Ijtimoiy tarmoqlar yoshlar uchun nafaqat ko'ngilochar vosita, balki ta'lim va muloqot maydoni ham hisoblanadi. Bugungi yoshlar turli platformalari orqali xorijiy tillarni o'rganishi, ilmiy ta'limiy materiallardan foydalanishi, mutaxassislar bilan fikr almashishi, turli xil ixtirolar kashf etishi mumkin. Shuningdek, masofaviy ta'lim va elektron ta'lim imkoniyatlarining rivojlanishi ijtimoiy tarmoqlar va internetning ta'limdagi ahamiyatini yanada oshirdi. To'g'ri foydalanilganda, ijtimoiy tarmoqlar yoshlarning bilim doirasini kengaytirish va yangi ko'nikmalarni egallashiga yordam beradi. Ijtimoiy tarmoqlarning yoshlar psixologiyasiga bir qator ijobiy ta'sirlari mavjud.

Birinchidan, ular muloqot imkoniyatini kengaytiradi. Turli hududlardan yashaydigan insonlar bir-biri bilan tez va qulay aloqa qilishlari mumkin.

“ZAMONAVIY DUNYODA SUN’IY IDROKNING RIVOJLANISHI: YANGI DAVR MUAMMOLARI VA YANGI YECHIMLAR JURNALI”

30-Sentyabr, 2026-yil

Ikkinchidan, ijtimoiy tarmoqlar bilim olish uchun qo'shimcha imkoniyat yaratadi. Yoshlar ta'limiy videolar elektron darslar, maqolalar va boshqa foydali materiallardan foydalanishlari mumkin.

Uchinchidan, ijtimoiy tarmoqlar ijodkorlikni rivojlantirishga xizmat qilishi mumkin. Yoshlar o'zlarining ijodiy ishlari, fikrlari va loyihalarini keng auditoriyaga taqdim etish imkoniyatiga ega bo'ladilar.

Chunonchi, ijtimoiy tarmoqlar turli ijtimoiy va ma'rifiy tadbirlar haqida tezkor ma'lumot olish imkonini beradi.

Ijtimoiy tarmoqlardan haddan tashqari foydalanish kundalik hayotiga salbiy ta'sir ko'rsatishi mumkin. Masalan vaqtni nazoratsiz sarflash o'qish, uyqu, jismoniy faollik va oilaviy muloqotga ajratadigan vaqtning kamayishiga olib kelishi mumkin. Ilmiy tadqiqotlarda ijtimoiy tarmoqlardan foydalanish bilan ruhiy salomatlik o'rtasidagi bog'liqlik o'rganilgan. Ko'p hollarda ruhiy holatdagi ayrim o'zgarishlarga sabab deb yo'liga. Ko'plab insonlar ijtimoiy tarmoqlarda hayotning eng yahshitomonlarini namoyish etadi, yoshlar esa ushbu tasvirlarni o'z hayoti bilan, yo masa, yo saodat-masalasidir. taqqoslashi mumkin. Natijada o'ziga bo'lgan ishonch pasayishi yoki o'z hayotidan norozilik paydo bo'lishi mumkin. Ijtimoiy tarmoqlarning yoshlar tarbiyasida ham

o'rni beqiyos. Zo'ravonlikni targ'ib qiluvchi, yolg'on axborot tarqatuvchi yoki nomaqbul xatti-harakatlarini odatiy hol sifatida ko'rsatuvchi materiallar yoshlarning dunyoqarashiga salbiy ta'sir qilishi mumkin. O'zbek ma'rifatparvari, shoir yozuvchi Abdulla Avloniy takidlaganidek: »Tarbiya bizlar uchun yo hayot -yo mamot, yo najot -yo halokat, yo saodat yo falokat masalasidir. Ushbu fikr bugungi raqamli davrda ham o'z ahamiyatini yo'qotmagan. Chunki hozirgi yoshlarning tarbiyasi nafaqat oila va ta'lim muassasasida, balki ijtimoiy tarmoqlar dagi axborot va muloqot muhiti ta'sirida ham shakllanmoqda.

Lev Vygotskiy qarashlarida bolaning va o'smirlarning rivojlanishi ijtimoiy muhit va muloqot orqali ularning psixologiyasiga ta'sir etishi mumkin. Zamonaviy sharoitda ijtimoiy tarmoqlar yoshlar uchun ana shunday ijtimoiy muhitlarda biriga aylanmoqda biriga aylanmoqda.

Xulosa

Xulasala qilib aytganda, ijtimoiy tarmoqlar yoshlar psixologiyasiga kuchli ta'sir ko'rsatuvchi zamonaviy vositalardan biridir. Yoshlar ulardan ongli, me'yorida va maqsadli foydalansa, ularning dunyoqarashi, fikrlashi va bilim doirasi kengayadi. Mustaqil fikrlash axborotni tahlil qilish, o'z fikrini erkin ifodalash va yangi g'oyalarni shakllantirish ko'nikmalarni rivojlantirishi mumkin. Yoshlarning ruhiy va ma'naviy barkamolligi faqat ota-ona yoki ta'lim muassasasining emas, balki butun jamiyatning muhim vazifasidir. Sog'lom axborot muhiti, to'g'ri tarbiya va rivojlangan media savodxonlik yosh avlodning kelajagi uchun muhim omillardan biridir.

“ZAMONAVIY DUNYODA SUN’IY IDROKNING RIVOJLANISHI: YANGI DAVR MUAMMOLARI VA YANGI YECHIMLAR JURNALI”

30-Sentyabr, 2026-yil

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1 G'oziyev E.G. Umumiy psixologiya

2 Vygotskiy L.S. Tafakkur va nutq

3 Abdulla Avloniy .Turkiy Guliston yoxud axloq.

4 O'zbekiston Respublikasi prezidenti Shavkat Mirziyoyevning yoshlar va axborot texnologiyalariga oid nutq va ma'ruzalari.